

ВИЩІ СУДИННІ РОСЛИНИ РЕКРЕАЦІЙНИХ ЗОН м. КИЄВА

Наведено дані флористичного моніторингу рекреаційних зон м. Києва. Флора цих зон є складовою міської флори. В рекреаційних зонах зростають 562 види, які належать до 297 родів, 90 родин, 5 класів, 4 відділів, зокрема види, які мають охоронний статус. Наведено хорологічну характеристику рідкісних видів рекреаційних зон. Регулярні спостереження дали змогу виявити у флорі екотону рекреаційних зон адвентивні рослини, занесені безпосередньо відпочивальниками, та рослини, які становлять небезпеку для здоров'я людини.

Ключові слова: Київ, рекреаційна зона, судинні рослини, охоронний статус.

У Києві, як і в інших великих містах, урбанізація супроводжується посиленням антропогенного тиску на природні комплекси. Так, будівництво нових міських районів з використанням наміву ґрунтів спричиняє зміни ландшафту, гідрологічного режиму та інших чинників, що негативно впливає на флористичне біорізноманіття.

Численні водойми м. Києва та їхні береги є зонами рекреації. Це невід'ємна частина міста, призначена для організації відпочинку населення, туризму та проведення спортивних заходів. Використання таких зон регламентується законами України. В таких місцях передбачено максимальне забезпечення умов відпочинку, а також збереження біорізноманіття в усіх його виявах.

Мета роботи — дослідити структуру прибережно-водної флори рекреаційних зон м. Києва, виявити рослини з охоронним статусом, нові для міста види рослин, а також види, які становлять небезпеку в зоні відпочинку.

Матеріал та методи

У м. Києві існує близько 400 водойм (озер, ставків, річок, заток), загальною площею 2,4 тис. гектарів, а вся площа території, яка офіційно використовується як зона відпочинку біля води, становить 7,8 тис. гектарів (Гідроекологічні проблеми водойм міської зони Києва, 2005).

У період з 2000 до 2010 р. нами проведено спостереження за природними екотонами прибережно-водних зон м. Києва на 60 об'єктах рекреаційного природокористування. Обстеження здійснювали за загальноприйнятими методиками (Катанская, 1981). Досліджено 20-метрову суходільну берегову смугу та акваторію водойми на відстані 5–7 м від берега. Зібраний рослинний матеріал передано до гербаріїв інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України (КВА) та Національного ботанічного саду ім. М.М. Гришка НАН України (КВНА).

Результати та обговорення

Прибережно-водний екотон рекреаційних зон м. Києва є складовою природної флори міста. Флора м. Києва була предметом досліджень із середини XIX ст. Так, А.С. Рогович (Рогович, 1869) у складі флори Київської губернії виявив 1226 видів. Ю.В. Гречишкіна (Гречишкіна, 2010) для м. Києва наводить 926 видів судинних рослин, за даними Г.О. Цуканової (Цуканова, 2005), яка вивчала київські острови, їх флора представлена 717 видами.

За нашими даними, видове багатство флори судинних рослин екотону рекреаційних зон м. Києва становить 562 види, які належать до 297 родів, 90 родин, 5 класів, 4 відділів.

Розподіл видів флори за таксономічними групами рангів відділу та класів представлено в табл. 1.

Частка видів квіткових рослин становить 98,04 % від загальної кількості.

До 10 провідних родин флори належать 58,4 % родів та 51,5 % видів (табл. 2). Родина *Polygonaceae* представлена 16 видами, *Scrophulariaceae* та *Ranunculaceae* — 14 видами кожна, *Potamogetinaceae* — 11, *Boraginaceae* — 10, *Onagraceae*, *Rubiaceae*, *Juncaceae* — 8 видами кожна, *Violaceae* — 6, а *Malvaceae*, *Lythraceae*, *Oleaceae* — 5 видами кожна. Більшість родин (67) представлені 1–4 видами.

Такий таксономічний розподіл є типовим для флор Голарктики (домінують представники відділу *Magnoliophyta*, більшість видів належить до небагатьох родин тощо) і свідчить про перехідний характер флори.

Співвідношення однодольних рослин до дводольних є характерним для флор Середньої Європи та значно відрізняється від показників флор, пов'язаних з давнім Середземномор'ям.

У прибережній зоні водойм виявлено види, які належать до рідкісних і зникаючих, а також види, котрі потребують регіональної охорони (Цуканова, 2005; Чорна, 2006; Червона книга України, 2009; Зелена книга України, 2009; Офіційні переліки регіонально.., 2012) (табл. 3). Більшість рослин з охоронним статусом належать до класу *Liliopsida*.

Наводимо хорологічну характеристику рідкісних видів:

Salvinia natans — вид, занесений до Червоної книги України. У великій кількості зростає серед очерету, рогузу та лепешняку. На оз.

Бабині (о. Труханів), у маленькій водоймі без назви біля Лісового кладовища загальне покриття рослинами виду поверхні водойми становить 80–100 %. У затоках Галерній та Оболонській, водоймах о. Жуків у серпні–вересні спостерігаються великі скупчення рослини серед латаття білого та глечиків жовтих. За літературними даними (Савицький, Зуб, 1999), *Salvinia natans* відзначено в оз. Вербному, але за час наших спостережень цю рослину на озері не виявлено.

Trapa natans — вид, занесений до Червоної книги України. Цей реліктовий вид третинного періоду поширений у Києві в затоках та водоймах островів Жуків, Козачий, Ольжин, Дикий, водоймах о. Гідропарк, затоці Галерній, на пляжах Чорторій, Наталка, Довбичка. Горіх плаваючий іноді утворює великі зарості з участю *Hydrocharis morsus-ranae* L., *Spiradela polyrrhiza* (L.) Schleid., *Ceratophyllum submersum* L., *Lemna trisulca* L. Так, на Русанівському каналі, який є штучним рукавом Дніпра, в липні 2006 р. ми нарахували до 100–120 розеток на 1 м² поверхні води. Розвиток такої великої кількості рослин, імовірно, пов'язаний із спекою, яка спостерігається останніми роками в літні місяці. Ймовірність збільшення популяції саме за таких умов зазначає Г.О. Цуканова (Цуканова, 2003).

Dactylorhiza incarnate — вид, занесений до Червоної книги України. Трапляється у північній частині о. Муромець, де утворив повноцінну популяцію (Раритетна флора.., 2008). Ми ви-

Таблиця 1. Систематична структура та головні пропорції прибережно-водної флори рекреаційних зон м. Києва
Table 1. Systematic structure and main proportions of littoral-aquatic flora of Kyiv recreations areas

Відділ, клас	Родина		Роди		Види		Пропорції	Родинний коефіцієнт
	Абс.	%	Абс.	%	Абс.	%		
<i>Equisetophyta</i>	1	1,1	1	0,33	6	1,1	1:1:1	1,00
<i>Polypodiophyta</i>	4	4,4	4	1,34	5	0,9	1:1:1:1,25	1,25
<i>Pinophyta</i>	1	1,1	1	0,33	2	0,4	1:1:2	2,00
<i>Magnoliophyta</i>	84	93,4	291	98,0	549	97,5	1,0:3,5:6,5	1,88
у т.ч.								
<i>Magnoliopsida</i>	67	74,2	288	77,0	423	75,1	1,0:3,4:6,3	1,85
<i>Liliopsida</i>	17	19,2	63	21,0	126	22,4	1,0:3,7:7,4	2,00
Усього	90	100,0	297	100,0	562	100,0	1,0:3,3:6,2	1,89

явили цей вид на вологому лузі о. Козачий та на березі р. Дніпро навпроти о. Ольжин.

Epipactis palustris — вид, занесений до Червоної книги України. Виявлений на берегах Дидорівських ставків, оз. Сирецьке, о. Козачий.

Nuphar lutea — вид, занесений до Червоного списку водних макрофітів України. Трапляється на мілководді біля островів Дикий, Жуків, Козачий, Лопуховате, Ольжин, на озерах Берізка, Русанівське, Самбурки, Тягле, Холодне,

Таблиця 2. Провідні родини флори рекреаційних зон Києва

Table 2. Leading families of Kyiv flora recreations areas

№ з/п	Родина	Кількість видів		Кількість родів	
		Абс.	%	Абс.	%
1	<i>Asteraceae</i>	67	11,9	42	14,09
2	<i>Poaceae</i>	55	9,8	31	10,40
3	<i>Lamiaceae</i>	27	4,8	16	5,37
4	<i>Rosaceae</i>	26	4,7	18	6,04
5	<i>Brassicaceae</i>	22	3,9	19	6,38
6	<i>Cyperaceae</i>	22	3,9	8	2,68
7	<i>Chenopodiaceae</i>	19	3,4	5	1,68
8	<i>Caryophyllaceae</i>	18	3,2	14	4,70
9	<i>Apiaceae</i>	16	2,9	12	4,03
10	<i>Fabaceae</i>	16	2,9	9	3,02
	УСЬОГО	288	51,5	174	58,40

Таблиця 3. Види прибережно-водної флори рекреаційних зон Києва, які мають охоронний статус

Table 3. Littoral-aquatic species of Kyiv flora recreational areas with protected status

№ з/п	Вид	Статус охорони					
		Міжнародний	Національний			Регіональний	
			БЕРН	ЧКУ	ЧСМ	ЗКУ	Обл.
1	<i>Ceratophyllum submersum</i> L.			+			
2	<i>Dactylorhiza incarnata</i> (L.) Sóo		+			+	+
3	<i>Epipactis palustris</i> (L.) Crantz		+			+	+
4	<i>Iris pseudocacorus</i> L.				+	+	+
5	<i>I. sibirica</i> L.			+		+	+
6	<i>Nuphar lutea</i> (L.) Smith			+	+	+	+
7	<i>Nymphaea alba</i> L.			+		+	+
8	<i>N. candida</i> C. Presl			+		+	+
9	<i>Salix rosmarinifolia</i> L.					+	+
10	<i>Salvinia natans</i> L.	+	+	+			
11	<i>Trapa natans</i> L.s.l.		+	+			
12	<i>Wolffia arrhiza</i> (L.) Hokel ex Wimmer				+		
13	<i>Typha laxmanii</i> Lepech.					+	+

Примітка: БЕРН — Додаток 1 до Бернської конвенції; ЧКУ — третє видання Червоної книги України; ЧСМ — види Червоного списку водних макрофітів України; ЗКУ — Зелена книга України; Обл — обласний охоронний статус, Міс — міський охоронний статус.

ставках Голосієва, у затоках Галерна, Оболонська, Верблюд, біля пляжів Чорторий, Наталка, на каналі Русанівський. У цих місцезростаннях, крім глечиків жовтих, трапляються *Elodea canadensis* L. та *Sagittaria sagetifolia* L.

Nymphaea alba в угрупованнях *Nymphaeeta alba*, які мають третю категорію охоронності, утворює великі зарості біля островів Дикий, Жуків, Козачий, Лопуховате, Ольжин, на озерах Берізка, Русанівське, Самбурки, Тягле, Холодне, у ставках Голосієва, затоках Галерна, Оболонська, Верблюд, біля пляжів Довбичка, Наталка, Чорторий.

Nymphaea candida виявлена нами біля о. Козачий в угрупованнях разом з *Nymphaea alba*.

Wolffia arrhiza виявлено в асоціації *Lemnetum gibbae wolffiosum (arrhiza)* лише в маленькій водоймі на о. Жуків.

Iris pseudoacorus, який має регіональний охоронний статус, утворює зарості по берегах островів Дикий, Козачий, озер Берізка, Вирлиця, Русанівське, Тягле, Холодне, ставків у Пущі-Водиці, у Святошинському ставку № 14, в урочищі «Моложі».

Iris sibirica є регіонально охоронним видом, занесеним до Червоного списку водних макрофітів України. Трапляється на островах Дикий, Жуків, Козачий, Оболонський, оз. Берізка, в урочищах «Чорторий» та «Моложі».

Acorus calamus L. — вид, який раніше був звичайним у водоймах Києва, нині зрідка трапляється в Пущі-Водиці, кілька рослин знайдено на оз. Холодне, у Святошинському ставку № 14 та на березі водойми на Теремках.

Leersia orizoides (L.) Sw. згадується в переліку рослин, який подають О.Л. Савицький та Л.М. Зуб (Савицький, Зуб, 1999) для оз. Вербне. Наші спостереження не підтверджують зростання тут цього виду.

Поодинокі рослини *Parnasia palustris* L. виявлено на оз. Вирлиця та на березі Троещинського каналу по вул. Закревського. З огляду на те, що береги оз. Вирлиця і Троещинського каналу потерпають від надмірного рекреаційного навантаження, виду загрожує зникнення.

Рідкісні рослини часто потерпають від надмірного рекреаційного навантаження (розпалювання багаття, збирання букетів), а також унаслідок зміни рівня водойм, їх обміління тощо. Так, коливання рівня води під час скидання її з Київського водосховища призводить до масового виносу *Salvinia natans* на берег, де рослина гине. Таке явище відзначено нами щорічно в серпні на берегах Дніпра навпроти о. Ольжин, на оз. Бабине та в інших місцях.

Окрім видів, занесених до Червоної книги України, І.М. Григора і співавт. (Григора та ін., 2005) вважають *Nymphaea alba*, *N. candida*, *Nuphar lutea* та *Najas major* L. видами, які потребують охорони на українському Поліссі. Рослини *Najas major* нами виявлені в рекреаційній зоні біля островів Козачий, Лопуховате, Дикий.

Лише в одному місці рекреаційної зони на березі оз. Редькіне (на східній межі ареалу) зростає *Helianthemum ovatum* (Viv.) Dum.

Sclerantus perennis L. також виявлено лише в одному місцезростанні на березі оз. Синє.

Адвентивна фракція флори екотону київських зон рекреації налічує 138 видів, які належать до 108 родів. За В.В. Протопоповою для флори України показник адвентивності становить 14 % (Протопопова, 1991). Частка адвентивних рослин у флорі екотону київських зон рекреації є значно вищою і дорівнює 24, 6 %.

Адвентивні рослини представлені деревами, кущами, наземними та водними трав'янистими рослинами. В складі адвентивної фракції є два карантинні види — *Ambrosia artemisiifolia* L. та *Cenchrus longispinus* (Hack.) Fernald. Небезпеку становлять також *Heraclium mantegazzianum* Somm et Levier і *H. sosnovskyi* Manden, які мають травматичні властивості, фетидні рослини *Cyclachaena xantifolia* (Nutt.) Fresen, *Solidago virgaurea* L., *Amorpha fruticosa* L. Пилок останньої має також здатність спричиняти алергію. Ці види рослин у зонах відпочинку є дуже небажаними. Про їх наявність ми сповістили керівництво КП «Плесо», яке обслуговує зони рекреації. Співробіт-

ники цього комунального підприємства вжили відповідних заходів для поліпшення стану зон відпочинку.

Плодові дерева та кущі, які зростають у зонах рекреації (*Prunus divaricata* Ledeb, *Armeniaca vulgaris* Lam., *Cerasus vulgaris* L., *C. tomentosa* (Thunb.) Wall., *C. avium* L., *Grossularia reclinata* (L.) Mill.), та декоративні рослини (*Iris germanica* L., *Persicaria orientalis* (L.) Spach., *Padus serotina* (Ehrh) Ag., *Ptelea trifoliata* L., *Spiraea vanhouttei* (Biol.) тощо) з'явилися тут за безпосередньої участі відпочивальників.

На обмілілих місцях оз. Синє в 2010 р. під час пересихання водойми виявлено *Acorellus pannonicus* (Jacq.) Palla. В інших місцях рекреаційної зони цей вид не зареєстровано. На березі цього озера було виявлено також друге в Києві місцезростання адвентивної рослини *Artemisia argyi* Leveillie et Vaniot (Багацька, 2008).

Під час дослідження прибережно-водного екотону рекреаційних зон знайдено новий вид для материкової частини України — водну рослину *Egeria dense* Planchon (Багацька, 2007).

Рекреаційні зони є самостійними ділянками міста, які внаслідок своєї природної привабливості часто зазнають великого антропогенного тиску, тому вивчення їх флористичного складу є необхідним для збереження флори міста.

Висновки

Екотон прибережно-водної флори зон рекреації м. Києва представлений 562 видами вищих рослин. Це невід'ємна частина флористичного багатства міста. В його складі є як аборигенні, так і адвентивні рослини. Особливе місце займають види з охоронним статусом різного рівня, а також рослини, які внаслідок біологічних особливостей становлять загрозу здоров'ю людини у зонах відпочинку.

Для збереження рідкісних та зникаючих видів рослин у рекреаційних зонах необхідно вжити комплекс заходів, які включають виховну та агітаційно-роз'яснювальну роботу, а також організаційні заходи, котрі передбача-

ють дотримання сталих екологічних умов для рідкісних рослин.

Згідно з нашими дослідженнями у прибережно-водному екотопі частка адвентивних рослин є значною — 24,6 %. Моніторинг прибережно-водних місцезростань рослин з небажаними якостями (карантинні бур'яни, фетидні, травматичні рослини тощо) дав змогу виявити їх появу на початку експансії та вчасно вжити заходів для поліпшення умов відпочинку в зонах рекреації.

Багацька Т.С. Egeria densa Planchon (*Hydrocharitaceae*) — новий вид для материкової частини України / Т.С. Багацька // Укр. ботан. журн. — 2007. — Т. 64, № 6. — С. 914–916.

Багацька Т.С. Нові місцезнаходження заносних рослин *Artemisia argyi* Leveillie et Vaniot і *Heracleum sosnowskyi* Mandel на берегах київських водойм / Т.С. Багацька // Укр. ботан. журн. — 2008. — Т. 65, № 4. — С. 535–543.

Гідроекологічні проблеми водойм міської зони Києва / М.С. Щепець, О.М. Арсан, В.А. Кундієв, Ю.М. Ситник // Екологічний стан водойм м. Києва / За ред. В.А. Кундієва. — К.: Фітосоціоцентр, 2005. — С. 4–12.

Гречишкіна Ю.В. Природна флора судинних рослин м. Києва: дис.. канд. біол. наук — 03.00.05 / Ю.В. Гречишкіна. Ін-т ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України. — К., 2010. — 358 с.

Григора І.М. Лісові болота Українського Полісся (походження, динаміка, класифікація рослинності) / І.М. Григора, Є.О. Воробійов, В.А. Соломаха. — К.: Фітосоціоцентр, 2005. — 415 с.

Зелена книга України / Під заг. ред. Я.П. Дідуха. — К.: Альтерпрес, 2009. — 448 с.

Катанская В.М. Высшая водная растительность континентальных водоемов СССР. Методы изучения / В.М. Катанская. — Л.: Наука, 1981. — 187 с.

Офіційні переліки регіонально рідкісних рослин адміністративних територій України (довідкове видання) [Укл.: Т.Л. Андрієнко, М.М. Перегрим]. — К.: Альтерпрес, 2012. — С. 53–59.

Протопопова В.В. Синантропная флора Украины и пути ее развития / В.В. Протопопова. — К.: Наук. думка, 1991. — 204 с.

Раритетна флора (охорона, вивчення, реінтродукція) / І.Ю. Парнікоза, М.С. Шевченко, Д.М. Іноземцева [та ін.]. — К.: Київський екологокультурний центр, 2008. — 132 с.

Рогович А.С. Обзорение растений, входящих в состав флоры губерний Киевского учебного округа / А.С. Рогович // Университет. известия. — 1869. — 126 с.

Савицький О.Л. Рослинність водойм м. Києва / О.Л. Савицький, Л.М. Зуб // Укр. ботан. журн. — 1999. — Т. 56, № 1. — С. 267–275.

Цуканова Г.О. Созологічна характеристика заплави в межах м. Києва / Г.О. Цуканова // Укр. ботан. журн. — 2003. — Т. 60, № 2. — С. 397–403.

Цуканова Г.О. Флористичне та ценотичне різноманіття островів Дніпра в межах м. Києва та його охорона: Автореф. дис. ... канд. біол. наук — 03.00.05 / Г.О. Цуканова. Ін-т ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України. — К., 2005. — 24 с.

Червона книга України. Рослинний світ / За ред. Я.П. Дідуха. — К.: Глобалконсалтинг, 2009. — 900 с.

Чорна Г.А. Флора водойм і боліт Лісостепу України. Судинні рослини / Г.А. Чорна. — К.: Фітосоціоцентр, 2006. — 184 с.

REFERENCES

Bahatska T.S. (2007) *Egeria densa* Planchon (*Hydroharitaceae*) — novyy vyd dlya materykovoyi chastyny Ukrainy. [*Egeria densa* Planchon (*Hydroharitaceae*) — the new species for continental part of Ukraine]. Ukr. botan. zhurn., [Ukrainian botanical journal]. T. 64, N 6, p. 914–916.

Bahatska T.S. (2008) Novi mistseznakhodzhennya zanosnykh roslyn *Artemisia argyi* Leveillie et Vaniot i *Heracleum sosnovskyi* Mandel na berehakh kyyivskykh vodoym [Finds of new localities of alien plants *Artemisia argyi* Leveillie et Vaniot i *Heracleum sosnovskyi* Manden. near Kyiv water bodies]. Ukr. botan. zhurn. [Ukrainian botanical journal]. T. 65, N 4, p. 535–543.

Shchepets M.S., Arsan O.M., Kundiyev V.A., Sytynuk Yu.M. (2005) Hidroekologichni problemy vodoym miskoyi zony Kyieva [Hydroecological problems water Kyiv city zone]. V kn. Ekologichnyy stan vodoym m. Kyieva. Za red. V.A. Kundiyeva. Kyuev: Fitosotsiotsentr, p. 4–12.

Hrechyshkina Yu.V. (2010) Pryrodna flora sudynnykh roslyn m. Kyieva [The natural flora of vascular plants of Kyiv]. dys.. kand. biol. nauk — 03.00.05. In-t botaniky im. M.H. Kholodnoho NAN Ukrainy. Kyuev, 358 p.

Hryhora I.M., Vorobyov Ye.O., Solomakha V.A. (2005) Lisovi bolota Ukrainy skhodo Polissya (pokhodzhennya, dynamika, klasyfikatsiya roslynnosti) [Forest Swamps of Ukrainian Polesse (origin, dynamics, vegetation classification)]. Kyuev, Fitosotsiotsentr, 415 p.

Zelena knyha Ukrainy [Green book of Ukraine] (2009) Pid zah. red. Ya.P. Didukha. Kyuev, Alterpres, 448 p.

Katanskaya V.M. (1981) Vysshaya vodnaya rastytelnost kontynentalnykh vodoemov SSSR. Metody yzuchenyya [Higher aquatic vegetation of continental waters of the USSR. Methods of study.]. L., Nauka, 187 p.

Ofitsiyni pereliky rehionalno ridkisnykh roslyn administratyvnykh terytoriy Ukrainy (dovidkove vydannya) (2012) [Official lists of regionally rare plants administrative regions of Ukraine (reference book)]. Ukladachy T.L. Andriyenko, M.M. Perehrim, Kyuev, Alterpres, p. 53–59.

Protopopova V.V. (1991) Synantropnaya flora Ukrainy y puty ee razvytyya [Synanthropic flora of Ukraine and ways of its development]. Kyuev, Nauk. dumka, 204 p.

Parnikoza I.Yu., Shevchenko M.S., Inozemtseva D.M., Vasyliuk O.V., Shevchenko O.S. (2008) Raryetna flora (okhorona, vyvchennya, reintroduktsiya) [Rare flora (protection, research, reintroduction)]. Kyuev, Kyyivskyi ekolohokulturnyy tsentr, 132 p.

Rohovych A.S. (1869) Obozrenye rastenyi, vkhodyashchyykh v sostav flory hubernyy kyevskoho uchebnoho okruha Unyversytet. yzvestyya [Review of plants belonging to the flora provinces of Kiev school district], 126 p.

Savytskyi O.L., Zub L.M. (1999) Roslynnist vodoym m. Kyieva [Water Kyiv vegetation]. Ukr. bot. zhurn., [Ukrainian botanical journal]. T. 56, N 1, p. 267–275.

Tsukanova H.O. (2003) Sozologichna kharakterystyka zaplavy v mezhakh m. Kyieva [Sozological characteristic of floodplain within the city of Kyiv]. Ukr. bot. zhurn., [Ukrainian botanical journal]. T. 60, N 2, p. 397–403.

Tsukanova H.O. (2005) Florystychne ta tsenotychnе riznomanittya ostroviv Dnipra v mezhakh m. Kyieva ta yoho okhorona [Floristic and coenotic diversity of Dnieper islands within the city Kyiv and its protection.]. Avtoref. dys.. kand. biol. nauk .03.00.05. In-t botaniky im. M.H. Kholodnoho NAN Ukrainy. Kyuev, 24 p.

Chervona knyha Ukrainy. Roslynnnyy svit [Red Book of Ukraine] (2009) Za red. Ya.P. Didukha. Kyuev, Hlobalkonsalting, 900 p.

Chorna H.A. (2006) Flora vodoym i bolit Lisostepu Ukrainy. Sudynni roslyny [Flora of ponds and bogs of Forest-Steppe Zone of Ukraine. Vascular plants]. Kyuev, Fitosotsiotsentr, 184 p.

Надійшла до редакції 13.05.2014 р.
Рекомендував до друку В.І. Мельник

Т.С. Багацкая

Национальный ботанический сад
им. Н.Н. Гришко НАН Украины,
Украина, г. Киев

**ВЫСШИЕ СОСУДИСТЫЕ РАСТЕНИЯ
РЕКРЕАЦИОННЫХ ЗОН г. КИЕВА**

Приведены данные флористического мониторинга рекреационных зон г. Киева. Флора этих зон является составной частью городской флоры. В рекреационных зонах произрастают 562 вида, которые относятся к 297 родам, 90 семействам, 5 классам, 4 отделам, в частности виды, имеющие охранный статус. Приведена хорологическая характеристика редких видов рекреационных зон. Регулярные наблюдения позволили выявить во флоре экотона рекреационных зон адвентивные растения, занесенные непосредственно отдыхающими, и растения, которые являются опасными для здоровья человека.

Ключевые слова: Киев, рекреационная зона, сосудистые растения, растения с охранным статусом.

T.S. Bagatska

M.M. Gryshko National Botanical Garden,
National Academy of Sciences of Ukraine,
Ukraine, Kiyv

**VASCULAR PLANTS
OF KYIV RECREATIONAL AREAS**

The data of floristic monitoring of recreative Kyiv areas are given. The flora of these areas is the component of urban flora. 562 species of littoral-aquatic flora of vascular plants, that belong to 297 genera, 90 families, 5 classes, 4 divisions in Kyiv recreations areas grew. The presence of rare plants and species dangerous for people health are noted.

Key words: Kyiv, recreational area, vascular plants, plants with protected status.